

Harald Olsen:

TIDEVANNETS PILEGRIMSVEI

Den gamle pilegrimsveien fra fastlandet og ut til klosterøya Holy Island eller Lindisfarne på den engelske nordøstkysten er i bokstavelig forstand en tidevannsrute. Den går i flere kilometer over et stort tidevannsområde der høyvannet i deler av døgnet isolerer øya fra fastlandet. Valget av trasé for denne pilegrimsveien kan få en til å undre seg. For det hadde vært mulig å legge den et sted der avstanden mellom øya og fastlandet er betydelig kortere, og der dette gamle pilegrimsmålet altså ville vært atskillig lettere tilgjengelig. Men det ser ut for at denne traséen er bevisst valgt, og at hensikten er at pilegrimene skal få en konkret og fysisk opplevelse av elementene og tidevannets skiftinger. Derfor er det også en lokal tradisjon at man skal vandre denne strekningen barføtt. For egne ferske og andres nesten utviskede fotavtrykk i den fuktige sanden setter tankene i sving. Og sporene levendegjør den tidevannssymbolikken som den keltiske tradisjonen er så rik på.

Klosteret på Lindisfarne ble etablert i 653 som datterkloster av det kjente klosteret Iona på den skotske vestkysten, et av de viktigste åndelige sentraene i den keltisk-kristne tradisjonen. Lindisfarne ble kalt et "Holy Island" gjennom en rekke berømte abbeder og andre hellige menn, som St. Aidan (d.651) og St. Cuthbert (634-687). Det er ikke minst kjent som det første klosteret som ble røvet av norske vikinger i 793. Men før det hadde Lindisfarne vært et viktig senter for kristen-keltisk åndsvirksomhet og for misjonsinnsats ikke bare i Nord-England men også til det europeiske kontinent. Holy Island var derfor gjennomsyret av keltisk-kristen spiritualitet, og bl.a. den sterke pilegrimsimpulsen og rike tidevannssymbolikken som preget denne tradisjonen. Dette materialiserer seg i pilegrimsruten over tidevannsområdet rundt klosterøya.

Å legge en pilegrimsvei over et slikt område var imidlertid ikke risikofritt. Forskjellene på flo og fjære er her store. Vannstanden ved høyvann er over mannhøyde, og høyvannet kommer svært fort. Derfor har en rekke pilegrimer i tidenes løp blitt overrasket av høyvannet, og har druknet. Av den grunn ble ruten merket med flere meter høye påler. Og på to steder midt ute i tidevannsområdet er det bygget opp plattformer på påler, som pilegrimene kan rømme opp på hvis de blir overrasket av høyvannet. De har nok reddet mange pilegrimer. Plattformene og merkepålene er i de senere år restaurert, i tråd med at pilegrimsvandringene til Holy Island har fått en ny renessanse.

Å vandre barføtt langs denne gamle pilegrimsruten, og ta en rast oppe på rømmingsplattformene, er en sjelden og særegen opplevelse. Tidevannsmotivet blir konkret og nærværende. I den keltiske tradisjonen er tidevannet symbolet på det omskiftelige i livet: det som kommer og går, nærvær og fravær, sorg og glede som "vandrer tilhobe", slutten på noe som samtidig betyr begynnelsen på noe annet. Når noe vokser må noe annet avta – det var bl.a. Døperen Johannes' selverkjennelse i møtet med Mesteren.

Tidevannet er også symbolet på livets forgjengelighet, som uttrykt i den gamle keltiske teksten "Tiden":

Avlegg ikke ed ved den jorden du står på.
Du vandrer på den bare en stund,
og snart skal du bli begravd i den.

Ens ikke den verden du lever i.
Du er blendet av dens stas og forlystelser,
men snart skal du bli tatt bort fra den.

Tiden er som vannets ebbe på stranden.
Du kan ikke se det bevege seg
ved å stirre på det,
men plutselig har det løpt ut av syne.

Men tidevannet er samtidig også et bilde på helheten i tilværelsen og den dype sammenheng i skaperverket. For når vannet fjærer på én strand, flør det på en annen. Havet og dets store puls av flo og fjære binder kyster sammen rundt hele kloden. Denne erkjennelsen er bl.a. uttrykt i følgende formuleringer fra den keltiske teksten ”Den gamle kvinnen fra Beare” fra 900-tallet:

Flobølgen
og den andre ebbe
har nådd meg.
Jeg kjenner dem begge godt.
Lykkelige øy i det store hav
der vannet alltid flør etter ebbe !

Med tanke på Holy Island’s blodige historie er det en spesiell opplevelse å gå barføtt den gamle pilegrimsruten ut til dette helligstedet. Få pilegrims mål utfordrer slik til botsvandring som nettopp dette. Denne pilegrimsveien burde derfor være en spesiell utfordring for historisk og moralsk bevisste nordmenn. Og samtidig understreker denne vandringen over tidevannsområdet at angeren og boten også er en del av livets og tilværelsens dypeste puls.

Forsøker vi å sammenfatte noen av disse gamle keltiske tidevannsmotivene i bundet form – for eksempel i verserytmen til en gammel keltisk folketone – kan det formuleres slik:

Livets tidevann

Som flo og fjære er livets puls,
lik havets gamle rytme.
Når noe må dø fødes liv på nytt,
lys følger etter mørke.
Når vannet svinner og sand blir tørr,
når skyggene blir lange,
da flommer liv på en annen strand
med sol på fjerne kyster.

Når havets bølge stranden når,
og vekker liv av tørke,
da fylles alt med kraft igjen
til vekst mot moden fylde.
Slik skapes nytt, slik fornyes alt,
slik sprenkes dødens lenker
når kjærlighetsstrømmer bryter fram
fra livets sanne kilde.

Men havet ebber og strand blir bar,
alt skjult og glemt blir synlig.
Slik avdekkes livet i sannhets lys,
slik avkles skyld og byrde.
Da våkner lengsel i nedbøyet sinn,
da skapes håp i smerte.
For tegnet i sand fra forgangen tid
varsler en evig morgen.

(Denne teksten er tittelsporet på CD-en *Tidevann – toner fra vest*, med Hilde Svela.
Lynor 0521).

Artikkelen er trykket i tidsskriftet *Pilegrimen* nr. 5, 2005.